

Myldretid 08.12. 2021:

Ny bog: Busserne i Aalborg - fra privat til offentlig drift og tilbage igen

Af Thomas de Laine

Aalborg havde i september 2020 haft bybusser i 100 år. Sådan et jubilæum bliver ofte ledsaget af en udgivelse, der kigger tilbage, og i Aalborgs tilfælde er det endnu mere relevant. Historien om Aalborgs bybusser er nemlig indtil nu kun blevet fortalt delvist.

Den nye bog *Busserne i Aalborg - fra privat til offentlig drift og tilbage igen* er dog ikke en bushistorisk bog i traditionel forstand. Den fokuserer derimod på årene 1976-2000, hvor det var Aalborg Kommune selv, der ejede byens bybusselskab. Og den omhandler den vigtige udvikling af bybustrafikken, der er sket i perioden, hvor Aalborg bl.a. var tidligt ude med at danne en slags trafikelskab, inden det amtslige af slagsen kom på plads. Aalborg har i det hele taget gennem mange år været fremme i skoene, når det gælder udviklingen på busområdet, hvilket bogen også afspejler. Man kan således læse om tiltag med f.eks. natbusser, hybridbusser, busveje og trafikomlægninger med tilhørende strabadser.

De to forfattere er *Finn Vestergaard Madsen* og *Niels Melchior Jensen*, som begge har en baggrund i Aalborg Kommune, og deres samlet mere end 75 års erfaring med kollektiv trafik er en del af bogens grundlag. Men den er ikke kun skrevet på hukommelsen: Udover at bruge oplysninger fra arkiver har forfatterne interviewet forskellige centrale personer, bl.a. Kirsten Hein, som var rådmand under natbusstrejken i 1986, rutebilejer Poul Erik Thinggaard og Torben Svane Olsen, som beklædte direktørposten i Aalborg Omnibus-Selskab i de seks år i 1990'erne, hvor det var organiseret som et aktieselskab med Aalborg Kommune som største ejer.

Aalborg Omnibus Selskab (AOS), som i knap 80 år stod for bybuskørslen i Aalborg, var som antydning de første mange år et privat busselskab. Det fik med tiden en ganske pæn størrelse i takt med byudviklingen i Aalborg og det faktum, at diverse planer om sporvogne i Aalborg aldrig blev til virkelighed. Og i 1970'erne kunne omnibusselskabet bryste sig af titlen som landets største private busselskab, efter at titlens tidligere indehaver - Forenede Rutebiler i Gladsaxe - var overgået til at være primært kommunalt ejet. Men næsten det samme skete altså i 1976 med Aalborg Omnibus Selskab, som blev overtaget af kommunen. I det hele taget var 1970'erne et årti, hvor den offentlige finansiering af og kontrol med buskørslen for alvor slog igennem. Den nærmere baggrund for den kommunale overtagelse i Aalborg kan man læse om i bogen.

Som privat busselskab havde AOS været drevet i familien Studstrups regi. Og i forbindelse med 75-årsjubilæet i 1995 skrev *Frank Studstrup* historien frem til kommunens overtagelse i 1976 i bogen *Ta' bussen til byen...*, som var 1995-udgaven af den lokalhistoriske årbog, der udgives af Selskabet for Aalborgs Historie. Der er også udkommet mindre jubilæumsskrifter i 1945 og 1960, og historien om de aldrig realiserede sporvejsplaner kan man læse om i det lidt ukendte hæfte *Sporvejen Ålborg aldrig fik*, som Sporvejshistorisk Selskab udgav i 1977. Ellers er det mest artikler i Sporvejshistorisk Selskabs blad *BYtrafik*, der især i 1970'erne og 1980'erne fortalte nyt om udviklingen. Vil man have hele historien, bør man i hvert fald supplere den nye bog med Studstrups bog fra 1995.

Busserne i Aalborg - fra privat til offentlig drift og tilbage igen dækker til gengæld den omhandlede periode både grundigt og forholdsvis bredt. Den berører således også emner som nærbanen, lufthavnsbanen, letbanen (som heller ikke blev til noget), Plusbussen, rutebilstationer og takstsystemer. En side er viet til doktordisputatsen *Rationalitet og magt*, der gjorde den senere professor Bent Flyvbjerg kendt i ind- og udland. Disputatsen bruger nemlig slaget om placeringen af Aalborgs centrale bybusterminal på Nytorv som case. Interessant nok stiller den nye bog om bybusserne et par kritiske spørgsmål til Flyvbjergs kendte studie.

Aalborg har i øvrigt altid, sammenlignet med f.eks. Roskilde, været ret gode til at få noget ud af at være universitetsby, og det har også været gældende på busområdet. Den ene af bogens forfattere, Niels Melchior Jensen, har udover arbejdet med den kollektive trafikplanlægning i Aalborg Kommune også været tilknyttet universitetet, som er med til at forsyne det danske land med trafikplanlæggere.

Aalborg Kommune er selvfølgelig den dag i dag fortsat stærkt involveret i planlægningen af bybuskørslen i Aalborg. Men ligesom de fleste andre busselskaber, som i 1990'erne blev omdannet til offentlige aktieselskaber, kom Aalborg Omnibus Selskab ind i en situation med meget dårlig økonomi, og i 2000 blev selskabet solgt til det statsejede offentlige aktieselskab Combust, hvis skæbne nok er de fleste bekendt. Dermed sluttede altså kommunens medejerskab af bybusselskabet, og fra 2001 var det igen et privat selskab, der stod for bybuskørslen.

Bogen *Busserne i Aalborg - fra privat til offentlig drift og tilbage igen* er udgivet af J-bog, er på 128 sider i A4-format og i stiv indbinding. Der er omkring 175 illustrationer i form af fotos, kort og køreplaner mv., heraf en meget stor del i farver. Bagest findes en enkelt side, der meget summarisk lister omnibusselskabets busanskaffelser i perioden, men meget traditionelt anlagte busentusiaster vil nok finde vognlisten utilfredsstillende. Det understreger imidlertid blot, at bogen ikke er en typisk bushistorisk bog, men sigter bredere, og det er der ikke noget forkert i.

Finn Vestergaard Madsen og Niels Melchior Jensen: Busserne i Aalborg - fra privat til offentlig drift og tilbage igen. Udgivet november 2021 af J-bog, Ishøj. ISBN 978-87-970772-4-5. 128 s. i A4-format, stiv indbinding, ca. 175 ill., heraf mange i farve. Pris: ca. 295 kr.